

К.е.н. Закревська Л.М.

Національний університет харчових технологій, Україна

Інтеграція малих підприємств харчової промисловості в умовах глобалізації економіки

Аналіз стану та динаміки ринку продовольства показує, що харчова промисловість не може конкурувати з рівнем розвитку цієї галузі в розвинених європейських країнах. Так, в роки, коли харчова промисловість України досягла найвищого рівня розвитку, величина показників середньодушового виробництва більшості продовольчих ресурсів у 2,5 – 15 разів перевищувала світові показники [1, с. 48]. Проте, з початку 90-х років досягнуті пріоритети поступово втрачалися, кризові явища, які охопили економіку країни, розповсюдилися і на переробні галузі. Однією з найважливіших причин нинішнього кризового стану вітчизняних підприємств є те, що вони виявилися не готові до конкуренції із західними підприємствами на відкритих внутрішніх ринках.

Особливістю сучасного становлення і розвитку малих підприємств харчової промисловості – різке загострення конкурентної боротьби, яке є наслідком всесвітньої глобалізації. У поєднанні з невисоким рівнем доходів підприємців, незадовільним фінансовим станом та ускладненим доступом до кредитних ресурсів така ситуація підштовхує малі підприємства до інтеграційних об'єднань. Вони дають змогу посилити стійкість до негативних змін підприємницького середовища, залучати додаткові фінансові, матеріальні, інтелектуальні ресурси, які покращують фінансові результати діяльності його учасників.

Досвід розвинутих країн світу свідчить, що інноваційний розвиток країни завжди супроводжується розвитком промислової інтеграції. У той же час, в

умовах ринкової економіки й обмеженості інвестиційних ресурсів цей шлях вимагає продуманих рішень.

Слід також зазначити, що інтеграційним процесам властиві певні недоліки.

До найбільш типових причин невдалих процесів інтеграції можна віднести неефективний менеджмент, недооцінку реакції ринку (споживачів, конкурентів, постачальників та ін.), непослідовну стратегію реалізації інтеграційного процесу, недосконалий аналіз ринку тощо. Вони виникають як результат неефективної системи підготовки інтеграційних процесів та прорахунків керівників підприємств.

Крім того, малі підприємства харчової промисловості, мають свої специфічні особливості діяльності [2, с. 178-179]: сезонний характер виробництва (цукрова, консервна, олієжирова, виноробна), що призводить до нерівномірного використання виробничих потужностей; необхідність розташування виробництва, з одного боку, в місцях споживання, а, з іншого – в сировинній зоні (консервна, цукрова, олієжирова, чайна); велика залежність якості сільськогосподарської сировини від тривалості переробки (якість цукрових буряків, плодоовочевої сировини); строки зберігання сировини і готової продукції, як правило, обмежені (сировини – цукрових буряків, овочів, фруктів; готової продукції – хлібобулочної, маргаринової, кондитерської); необхідність пакувати та затарювати продукцію (продукція виноробної, лікєро-горілочаної, консервної, тютюнової, чайної промисловості); високі вимоги до якості продукції (свіжість, вміст вітамінів, смакові якості, естетичність, тощо); часта замінність асортименту по багатьох продуктах; залежність якості готової продукції від якісних характеристик сировини (цукристість цукрових буряків і винограду, вміст сухих речовин у харчовій сировині); масовість продукції, що виробляється та її різноманітність (асортимент продукції харчової промисловості становить понад 3 тисячі найменувань); для виробництва деяких видів продукції необхідна велика кількість сировини (наприклад, для виготовлення 1 т. цукру необхідно

переробити 9 т. цукрового буряку, з 1 т. зернової сировини отримують 28 дал. етилового спирту); вплив несприятливих кліматичних умов, які призводять до втрат сировини і прямих збитків малих підприємств.

Загострення ситуації на світовому продовольчому ринку, лібералізація зовнішньоторговельних відносин, зростання світових і внутрішніх цін на продукти харчування вимагають підвищення ефективності розвитку малих підприємств харчової промисловості й удосконалення інтеграційних механізмів. Тому дедалі більшого значення набувають інтеграційні моделі розвитку малого підприємництва харчової промисловості, спрямовані на задоволення потреби споживачів у тих видах якісних товарів і послуг, які раніше не задовольнялись; зростання рівня зайнятості населення через створення додаткових робочих місць; збільшення кількості прибуткових підприємств.

Література:

1. Збарська А.В. Управління малими підприємствами сільських поселень / А. В. Збарська // Вісник аграрної науки. – 2011. – №10. – С. 47-51.
2. Ткачук Г.Ю. Формування конкурентоспроможності малих підприємств агробізнесу: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія / Г.Ю. Ткачук. – Житомир: ЖДТУ, 2012. – 200 с.